

---

2. Propozycje oczekiwanych osiągnięć ucznia

Po omówieniu treści rozdziału pierwszego uczeń:

- korzysta z warsztatu informacyjnego biblioteki szkolnej;
- rozwija i doskonali umiejętności poszukiwania, selekcjonowania, przetwarzania i gromadzenia informacji z różnych źródeł;
- uzasadnia swoje wybory czytelnicze;
- usprawnia czytanie przez ćwiczenia poprawiające rozumienie tekstu;
- wymienia podstawowe kryteria poprawności językowej;
- podejmuje działania zmierzające do jak najlepszego opanowania, bogacenia i doskonalenia środków językowych;
- prezentuje sylwetkę twórczą Ignacego Krasickiego;
- wymienia bajki Jana Sztudyngera;
- definiuje pojęcie związku frazeologicznego, przedstawia podział frazeologizmów oraz potrafi podać ich znaczenie;
- wskazuje związki frazeologiczne wywodzące się z bajek;
- wymienia współczesne teksty o charakterze satyrycznym;
- udowadnia, że śmiech i satyra mają charakter dydaktyczny;
- precyzuje pojęcia: bajka, satyra, poemat heroikomiczny, aforyzm, morał, definicje te potrafi zobrazować przykładami;
- przypomina podstawowe wiadomości ze słowotwórstwa i stosuje je w ćwiczeniach praktycznych;
- dostrzega, analizuje i poprawia błędy językowe;
- zna zasady regulujące pisownię polską;
- uzasadnia przydatność słownika ortograficznego w pisaniu słów z trudną ortografią;
- pisze rozprawkę na wskazany temat.

Po omówieniu treści rozdziału drugiego uczeń:

- sprawnie i szybko czyta ze zrozumieniem;
- precyzuje tematykę i problematykę tekstu popularnonaukowego;
- potrafi podać ogólne cechy romantyzmu;
- opisuje krajobraz romantyczny na podstawie dzieł malarskich i własnych wyobrażeń;
- wymienia wyznaczniki gatunkowe ballady;
- odnajduje w *Romantyczności* Adama Mickiewicza hasła i idee epoki romantycznej;
- wyjaśnia, czym są prowincjonalizmy, odwołując się do wybranych przykładów;
- wskazuje sposoby funkcjonowania ballad Mickiewicza w języku potocznym;
- rozumie, na czym polega aluzja literacka;
- wyjaśnia funkcję snu i marzeń sennych w utworach poetyckich i dziełach malarskich;
- przygotowuje informacje i redaguje przewodnik promujący własną „małą ojczyznę”;
- rozumie istotę romantycznego pojęcia narodu;
- umie przedstawić romantyczne wzorce patriotyzmu;

- potrafi umotywować postępowanie Konrada Wallenroda;
- uzasadnia rolę Halbana w życiu Konrada Wallenroda;
- na podstawie poznanych utworów określa cechy bohatera romantycznego;
- wskazuje przykłady „kojącej roli” *Pana Tadeusza*;
- interpretuje utwory poetyckie Juliusza Słowackiego;
- prezentuje sylwetkę twórczą Juliusza Słowackiego i ocenia dorobek poety;
- porównuje utwór *Hymn [Smutno mi Boże]* Juliusza Słowackiego z *Moją piosnką II* Cypriana Kamila Norwida;
- wyjaśnia, dlaczego ojczyzna jest przedmiotem tęsknoty dla poety romantycznego;
- opowiada treść *Ślubów panieńskich* Aleksandra Fredry;
- wyjaśnia, na czym w komedii Aleksandra Fredry polega polemika z romantycznym modelem miłości;
- poprawnie nazywa części mowy oraz biegle wykonuje ćwiczenia z deklinacji i koniugacji;
- definiuje pojęcia: sonet, epepeja, ballada, motto, parodia.

Po omówieniu treści rozdziału trzeciego uczeń:

- interpretuje wiersze *Do młodych* Adama Asnyka i *Credo* Marii Konopnickiej, odczytując ich przesłanie;
- zestawia i porównuje dwa manifesty pokoleniowe *Do młodych* Adama Asnyka i *Ode do młodości* Adama Mickiewicza;
- przedstawia losy, ideały i dążenia Stanisława Wokulskiego;
- ułoży plan własnej wypowiedzi;
- omawia rolę nauki i pracy w świetle fragmentów *Lalki*;
- streszcza fragmenty powieści Elizy Orzeszkowej *Nad Niemnem*;
- odczyta symbolikę legendy;
- potrafi wskazać w powieści bohaterów pozytywnych i negatywnych;
- wskazuje hierarchię wartości bohaterów;
- rozumie pojęcia: tolerancja, patriotyzm, kosmopolityzm;
- porówna adaptację filmową *Nad Niemnem* z wybranymi scenami powieści;
- charakteryzuje bohaterów *Nocy i dni*;
- dostrzega wspólne cechy trzech powieści *Lalki*, *Nad Niemnem* oraz *Nocy i dni*;
- opisuje przebieg wydarzeń przedstawionych w opowiadaniu Stefana Żeromskiego *Rozdziobią nas kruki, wrony...*;
- komentuje sposób przedstawienia powstania styczniowego w opowiadaniu;
- wyjaśnia własne rozumienie tytułu opowiadania Stefana Żeromskiego;
- korzystając z poleceń podręcznikowych, samodzielnie interpretuje utwory *Kowal* Leopolda Staffa i *Przesłanie pana Cogito* Zbigniewa Herberta;
- odczytuje przesłanie wierszy Leopolda Staffa i Zbigniewa Herberta;
- wyjaśnia istotę symbolu;
- pisze wypracowanie na wybrany temat z ćwiczeń podręcznikowych związanych z tematyką pracy i wartości człowieka;

- komentuje i interpretuje dzieła malarskie prezentowane w tym rozdziale;
- rozumie, czym są synonimy, homonimy, antonimy i potrafi podać ich przykłady.

Po omówieniu treści rozdziału czwartego uczeń:

- potrafi zaprezentować sylwetkę twórczą Władysława Stanisława Reymonta;
- wypowiada swoją opinię o bohaterach *Chłopów*;
- przygotowuje krótkie wystąpienie o historii Nagrody Nobla;
- redaguje hasła do słownika gwary uczniowskiej i młodzieżowej;
- charakteryzuje postać doktora Judyma;
- swoim przemyśleniom na temat dalszych losów Tomasza Judyma nadaje formę wypracowania;
- potrafi przeprowadzić wywiad;
- wyjaśnia wieloznaczność tytułu powieści Stefana Żeromskiego *Ludzie bezdomni*;
- opowiada o sytuacji, która zaistniała w domu państwa Dulskich;
- komentuje moralność w rozumieniu Anieli Dulskiej, ocenia jej postawę;
- wyraża swój sąd o bohaterach utworu Zofii Nałkowskiej *Granica*;
- wyjaśnia pojęcia: realizm, naturalizm, dulszczyzna;
- przedstawia losy bohaterów *Granicy* i ocenia ich postawę moralną;
- wyjaśnia pojęcia: etyka, misja, obowiązek, moralność, odpowiedzialność;
- komentuje rolę tytułu w utworze literackim;
- redaguje artykuł na określony temat;
- określa przesłanie powieści *Fotoplastykon*;
- formułuje przesłanie powieści Krystyny Siesickiej;
- zabiera głos w dyskusji na temat, co ma większy wpływ na kształtowanie się osobowości i charakteru młodego człowieka, umiejętnie uzasadniając swoje stanowisko;
- określa, jakie wartości ceni;
- interpretuje wiersze Kazimierza Wierzyńskiego, Leopolda Staffa, Bolesława Leśmiana;
- wskazuje konteksty interpretacyjne powyższych wierszy.

Po omówieniu treści rozdziału piątego uczeń:

- prezentuje sylwetkę twórczą Krzysztofa Kamila Baczyńskiego;
- wypowiada się na temat tragicznego losu pokolenia Kolumbów;
- zna podłoże historyczne opowiadań Tadeusza Borowskiego i *Medalionów* Zofii Nałkowskiej;
- portretuje człowieka zlagrowanego;
- opisuje obozową rzeczywistość w ujęciu Zofii Nałkowskiej, Tadeusza Borowskiego i Gustawa Herlinga-Grudzińskiego;
- rekonstruuje dzień z życia więźnia w sowieckich łagrach;
- analizuje postawy moralne człowieka w sytuacjach ekstremalnych;
- rozwija w dowolnie wybranej formie pisemnej myśl: *Przekonałem się wielokrotnie, że człowiek jest ludzki w ludzkich warunkach*;

- omawia kompozycję i strukturę językową wiersza *Ocalony*;
- wyjaśnia, w jaki sposób utwory *Ocalony* i *Kartoteka* ukazują skażenie psychiki ludzkiej wojną;
- wyraża swoje zdanie na temat utworów, które dokonują deformacji świata;
- relacjonuje wydarzenia opisane przez Hannę Krall w *Zdążyć przed Panem Bogiem*;
- opisuje obrazy przedstawione w wierszu *Campo di Fiori* Czesława Miłosza;
- wskazuje dominantę kompozycyjną utworu Czesława Miłosza;
- ustala, co łączy utwór Czesława Miłosza z tekstem Hanny Krall;
- dostrzega prawdy o człowieku i historii, które odsłonił George Orwell w *Folwarku zwierzęcym*;
- interpretuje utwór George’a Orwella jako ośmieszenie form i metod władzy totalitarnej oraz protest przeciwko nim;
- określa cechy utworu parabolicznego;
- wyjaśnia, jakim próbom fizycznym i moralnym poddani zostali bohaterowie *Dżumy* Alberta Camusa;
- rozwija w dowolnej formie stwierdzenie doktora Rieux *Przyzwyczajenie się do rozpacz jest gorsze niż sama rozpacz*;
- proponuje różne sposoby interpretacji *Dżumy* Alberta Camusa;
- ze zrozumieniem posługuje się pojęciami: literatura piękna, literatura faktu, esej, proza reportażowa, państwo totalitarne, dramat absurdu, groteska;
- zna zasady tworzenia skrótów, obrazuje je przykładami.

Po omówieniu treści rozdziału szóstego uczeń:

- dokonuje analizy porównawczej obrazu Salvadora Dalego i wiersza Stanisława Grochowiaka;
- opowiada treść utworu *Okno* Marka Hłaski i przedstawia jego wymowę;
- interpretuje tekst Edwarda Stachury *Wędrówką życie jest człowieka*;
- omawia formę wiersza Stanisława Barańczaka *Widokówka z tego świata*;
- uzasadnia motywację postępowania bohaterki *Pamiętnika narkomanki*;
- komentuje, dlaczego młodzi ludzie sięgają po środki uzależniające;
- dokonuje interpretacji wierszy Wisławy Szymborskiej, odpowiadając na pytanie, jak poetka postrzega życie i miłość;
- dostrzega, do czego próbuje skłonić odbiorcę osoba mówiąca w wierszu Stanisława Grochowiaka *Telewizor*;
- wartościuje programy telewizyjne;
- trafnie posługuje się pojęciami: komunikacja, komunikowanie się, akt komunikacji;
- projektuje różne formy komunikatów medialnych;
- redaguje słownik trudnych pojęć związanych z mediami;
- wypowiada się na temat roli mass mediów i ich wpływu na życie młodzieży;
- wymienia gatunki wypowiedzi prasowych;
- rozumie znaczenie pojęcia styl;

- wskazuje charakterystyczne cechy dla poszczególnych stylów wypowiedzi;
- redaguje wypowiedzi w różnych stylach, na przykład: naukowym, popularnonaukowym, publicystycznym, urzędowym;
- przytacza refleksje zawarte w wierszu Anny Kamieńskiej;
- omawia strukturę kompozycyjną utworu *Śpieszmy się* Jana Twardowskiego;
- prezentuje obrazy i motywy pojawiające się w wierszu księdza-poety;
- komentuje sentencje zawarte w wierszu *Śpieszmy się*;
- dostrzega ponadczasowe treści i problemy poruszone w wierszach Anny Kamieńskiej i księdza Jana Twardowskiego;
- na podstawie tekstu Jana Pawła II portretuje współczesnego człowieka;
- odczytuje nakazy moralne i etyczne przedstawione we fragmencie encykliki zamieszczonym w podręczniku;
- omawia strukturę i założenie ideowe utworu *My z drugiej połowy XX wieku*;
- określa stan emocjonalny podmiotu lirycznego wiersza Małgorzaty Hillar;
- rozpatruje metaforyczny sens refleksji w wierszu Józefa Barana *Nasze bogactwa wewnętrzne*;
- formułuje refleksje dotyczące człowieka wobec egzystencji i wartości, odwołując się do utworów zamieszczonych w tym rozdziale;
- wyraża swoją opinię na temat poezji współczesnej;
- opracowuje listę lektur, którą poleca uczniowi rozpoczynającemu naukę w szkole zawodowej, propozycję tę uzasadnia;
- redaguje odezwę, opinię, list polecający, artykuł do prasy młodzieżowej, list motywacyjny, pytania sondażowe.